СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 16. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 21. січня, 1927. VOL. XXXV. No. 16. Jersey City, N. J., Friday, January 21. 1927. THREE CENTS

СЕНАТ ДЕБАТУЄ НАД ПРАВОМ ВИКИДАННЯ ЧЛЕНА ЗА ВИСОКІ ВИБОРЧІ ВИДАТКИ

СЕНАТОРИ ХОЧУТЬ ВИКИНУТИ ЗІ СЕНАТУ ПОЛКОВНИКА СМИТА З ИЛИНОЙСУ.

ВАШИНГТОН, 19. січня. — Через шість цілих годин, себто цілодение засідання, йшла нині в сенаті конгресу дебата над питанем, чи має сенат право викинути, себто не признати сенатором, людину, яка видала на свої вибори занадто великі суми.

Питання се виринуло через те, що вчора полковник Смит предложив сенатови свою повновласть від илинойського губернатора, признаючи його сенатором того стейту. По довгій дебаті сенатор Рід, котрий розсліджував вибір Смита, предложив резолюцію, щоби повновласти Смита не признавати, а замісць сього відіслати її до верифікаційної комісії для дальшого розсліду. Проти сього внесення прихильники Смита поставили зараз внесення, щоби Смита сейчас признати повноправним сенатором.

Справи нинішна дебата ще не покінчила. Завтра піде про неї дальша дебата, а голосоване буде може вечером. Сподіються ухвалення резолюції Ріда.

ЗАЯВА КЕЛОГА ПРО АРБІТРАЦІЮ ВСПОКОЮЄ МЕКСИКАНЦІВ.

МЕКСИКО, 19. січня. — Вістка, що американський секретар стейту Келог згодився на розсуджування американсько-мексиканського непорозуміння дорогою роземного суду (арбітрації), поділала на мексиканську публику дуже успокоюючо. Перед арбітрацією, однак, виринає тепер друга трудність: Свого часу президент Мексика Каес мав заявити, що він згодиться на арбітрацію лишень в крайнім случаю, а крім сього для арбітрації треба згоди сенатів Злучених Держав і Мексика, а заким полагодиться всі вступні формальности, потрібні до предложення арбітрації, сенати можуть замкнути свої засідання.

МЕКСИКАНСЬКИЙ УРЯД ПОБИВ БУНТАРІВ.

МЕКСИКО, 19. січня. — Мексиканські федеральні війска побили в кількох місцях збунтованих римо-католицькими епископами Індіян. Уряд каже, що він не боїться дальших заворушень.

Одно донесення говорить, що федеральні війска побили в стейті Халіско відділ бунтарів, зложений з тисячки людий, з архиепископом на чолі.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ЗА ОБМЕЖЕННЄМ ІМІГРАЦІЇ З МЕКСИКА.

СТ. ПІТЕРСБУРГ, Флорида, 19. січня. — Головний уряд Американської Федерації Праці постановив на своїм річнім засіданню скликати спільні наради Американської Федерації Праці й Мексиканської Федерації, щоби нарадитися над обмеженнєм імігації до Злучених Держав з Мексика. Уряд Американської Федерації Праці признав таке обмеження потрібним. Обмеження повинно бути обостороннє.

СМЕРТЯ МАЙНЕРІВ ВІД ВИБУХУ.

ВЕЛЧ, Вест Верджінія, 19. січня. — В копальні вугля званій Кейпелз Майн, а належачій до Сентрел Покагонтас Ковл Ко., наступив нині в ночи підземний вибух газу. Сімох робітників уратувалося, а чотирох згинуло від вибуху.

МІСТО ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ГАЗОМ.

НЮ ЙОРК, 19, січня. — Уряд здоровля дістав за послідних три дні 19 смертельних звідомлень, у яких причиною смерти було затроєння світляним газом. В кождім случаю, як ствердив уряд, газ виходив через слабі сполуки рур. Через те уряд звертає увагу всім, що мають у себе газові проводи, щоби не легковажили собі хочби найменчих проточин межи рурами, а сейчас доносили газовій компанії.

ВЛАСТИТЕЛІ ХОЧУТЬ ОБТИНАТИ ЗАРОБІТНУ ЗАПЛАТУ РОБІТНИКАМ.

ТОЛІДО, Огайо, 19. січня. — Власителі копалень угля в Огайо, Індіяні та західній части Пенсилвенії постановили добиватися обниження робітничої заплати. В їх копальнях є коло 300,000 робітників.

НА ТЛІ ПАЧКОВАННЯ ІМІГРАНТІВ ДО АМЕРИКИ.

МАЯМІ, Флорида, 19, січня. — Пограничні агенти Злучених Держав, які стережуть Злучені Держави перед пачкованнєм імігрантів, видали нині заяви, що вони попали на докази, що недавно один відділ американських пачкарів, їдучи на морю з 17 Китайцями, яких відставлювано до Америки, побачив надїзджаючу патрольну лодку. Щоби не датися піймати з ладунком пачкованих імігрантів, моряки зарубали всіх Китайців сокирами та вкинули їх тіла в море.

НЕ ДОВГЕ ЖИТТЯ, А КОРИСНЕ.

НЮ ЙОРК, 19. січня. — М. Никол, стейтовий комишенер здоровля, говорив тут на конференції для сухіт, що послідними часами він чує за богато про питанне продовження життя. На його думку, повинні люди говорити менче про довжину життя, а більше про його корисність.

ПРИЙМАЮТЬ ПОЛІТИКУ БРІЯНДА.

ПАРИЖ, 18. січня. — Не буде ніякої зміни в заграничній француській політиці. Кабінет міністрів погоджувався з виводами Бріянда, які він повторить перед комісією для справ заграничних, а потім в парляменті. Політика буде йти дорогою Льокарна і Туарі далі, себто дорогою дальшого зближення до Німеччини.

АЕРОПЛЯНОВЕ ПОЛУЧЕННЄ МІЖ АМЕРИКОЮ А ЕВРОПОЮ.

ПАРИЖ, 18. січня. — Двох найбільших француських авіяторів заявило, що вже того року перелетять вони двічи через океан з Парижа до Ню-Йорку, а на протязі трох літ буде установлена регулярна комунікація між тими обома містами так як вона істнує тепер між Парижем а Лондоном.

СВОБОДА ЗБОРІВ.

Дня 11. м. м. заповіли посли варшавського сойму Сохацький, Приступа й Войтюк посольське віче в Стрию. Зміг говорити тільки посол Сохацький і то тільки хвилину, бо коли згадав про се, що комфракція стоїть на становищі самоозначення українського народу, комісар віче розвязав, а учасники мусіли під напором поліції негайно опорожнити салю.

ПРОФ. ЙОРГА В ЧЕРНІВЦЯХ.

В останних часах почали румунські шовіністи виконувати свій клич „румунізувати Буковину". Для цього, між иншим, що тижня приїзджають з регату ріжні „культуртрегери" і побісуються на вічах, на які треба йти урядовцям, учителям та иншим службовцям обовязково, хотять вони чи ні — і тут вислухувати, як ущасливили Буковину, прилучивши її до Румунії.

Дня 12. м. м. заїхав і пан проф. Йорга до Черновець. У своїй бесіді заявив він, що „зрадою румунських інтересів є, коли в парляменті від Буковини є представники Українців (Йорга ненавидить назву „Украйці" і сказав „Росіяни"), бо, прецінь, фундаментом в державі є і можуть бути тільки Румуни. І тільки є доброю волею Румунів, що вони мають „охоту і волю прощати" національним меншостям їх провини. Тими правами, якими користуються Румуни, як державна нація, не може користуватися ніхто иньший, бо національні меншости у великій румунській сімі є тільки маленькими братами, що прийшли сюди тоді, коли вже Румуни збудували і прикрасили нинішню батьківщину".

До такої глупоти дійшов цей румунський шовініст у своїй загорідости, що навіть свідомо бреше і противоречить сам собі бо 10—20 тому у своїй історії писав він щось инше. Але на це він є тепер „румунський учений"!

ВПЛИВ ПОЛОЖЕННЯ ТІЛА НА ТРАВЛЕННЯ.

Деяким людям тяжко долягає безпосередно після їди або трохи пізнійше: жолудок їх напружений, тяжкий, відбивається їм, робиться недобре, відчувають завороти голови. Коли причиною того не є якась недуга, то її можна легко усунути майже все легким способом. Зараз після їдження покластися на ліжко або софку, але щоби голова спочивала трохи вище. Лежати треба на правім боці і притім пити горнятко липового цвіту або ромену (румянку). Майже все обяви нездоровля зникають, мається враження, що всі страви вийшли зі жолудка; не відчувається вже зовсім усіх прикрих вражінь.

Ділання це пояснити зовсім легко. Коли стоїмо або сидимо, то часть жолудка наповнена стравами лежить по лівому боці низше як його права частина. Теплий чай помагає діланню жолудка, розпускає його місту, отже влекшує його рух. При жолудкових корчах горячий чай злагіднює болі.

ДОЛЯ БЕСАРАБСЬКИХ ЕМІГРАНТІВ В БРАЗИЛІЇ.

„Дімінаца" з 15. м. м. наводить замітку з бразилійської газети з 29. IV. м. р. про теперішнє положення бесарабських емігрантів-селян в Бразилії. По приїзді до Бразилії бесарабські селяни розділилися на групи по колоніям острова Паркос, в области Ребейро Претто, на плянтаціях і инших місцях. Та по всіх групах дуже богато безробітних, які дуже бідують. Бесарабські селяни-емігранти зажадали тепер рішучо від румунського представника в Бразилії, щоби їх назад відвезено до Бесарабії, але їм відказали, що перед 5 роками їх не відвезуть. Дальше та газета пише, що бразилійські власти назначили осібні премії для тих Бесарабців, котрим удасться уговорити та перемовити Бесарабців, щоби вони залишилися в Бразилії і тим чином заспокоїти занепокоених емігрантів.

НАДУЖИТТЯ ПОДАТКОВИХ УРЯДОВЦІВ.

Депутат Маджару в парляментських дебатах вніс 10. м. м. інтерпеляцію про надужиття податкових урядовців в Бесарабії. Податки за 1926 р. стягають вони з нечуваною жорстокостю. Забирають навіть найконечніщі предмети щоденного ужиття і продають зараз спекулянтам, з якими мають спілку. Посол читає спеціяльне офіціяльне обявлення податкового уряду, в якім говориться про продаж навіть вікон і дверий і т. п.

Инший посол, Павло Бужор, вказував на те, що в той час, коли з селян забирають послідню сорочку, букарештенські бояри не платять цілими роками ніяких податків. Він наводить навіть докази з правительственного органу „Романія Ноца", де описується, як одному селянинови забрали прямо обід зі стола.

КЛОПОТИ РОЗВЕДЕНИХ ЧОЛОВІКІВ В ІНДІЇ.

У провінції передгангесової Індії, Гуджарат, є цікавий звичай: жінки невдоволені з чоловіків, а можуть заключати „ліпші" подружні звязки, можуть одержати розвід за оплатою відшкодування. Але хитрі жіночки були скоріщі до покидання чоловіків, як до плачення відшкодування. Покинені чоловіки в розпуці проголосили війну своїм „щасливим" наслідникам, котрі сталися панами їх жінок. Чоловіки перетинають телеграфічні дроти, а на кінцях їх завішують листи з погрозами під адресою своїх „наслідників". Так хочуть приневолити владу інтервеніювати та вимусити оплату від несовісних жінок.

КУПАННЯ І КУПЕЛІ В СТАРИНУ.

Виїзд до купелів то не якийсь новий винахід. Із праць письменників усіх часів, із археольогічних знахідок довідуємося, що купелі знані були вже в найдавнійших часах. Самособою тоді про вибір купелевої місцевости велику ролю відгравали забобони. Про вплив купелів висловлюються старинні лікарі найріжніще. Вже Цезар оповідає, що Германи уживали холодних купелів у ріках навіть зимою. Замилування до купання в ріках виробило з них знаменитих пливаків і властиве це пішло нераз у них про побіду. Аж до середньовічних часів плекали франконські племена передовсім плавання. Знаменитим пливаком був Карло Великий. Германи знали вже і теплі купелі, або в ваннах із видовбаних пнів дерев. Передтим воду огрівали, або вкидали до води горяче каміння. Чим більше германська шляхта сходилася з Римлянами, вибагливійша була у купелях. Римляни вже дуже вчасно зуміли вихіснувати лічничі жерела. Так у поодиноких таборах римських легіонів повставали лічничі місцевости, де римські офіцири і жовніри лічилися з ревматизму, якого набавилися в неприввітних лісах і мочарах „варварських" країн. І так римські легіони оснували купелеву місцевість Ахен (Aachen). Римські війска, що стояли біля Майнцу, побудували величаві купелі-терми Візбадена і т. д. В Еспанії за часів панування Маврів були славні купелі, які Араби перейняли від Римлян і гарно удержували. В 15-му століттї стали чимраз більше поширюватися лічничі купелі. Купелі ті під оглядом моральности оставляли богато до бажання. Знаємо з драстичних описів літописців тих часів.

ДИКТАТУРА КРАСОК.

Турецькі власти видали розпорядок, на основі якого дівчата і жінки, котрі носять білі одяги, не сміють їх прибирати синіми або помаранчевими стяжками чи серпанками. А то тому, що ці обі краски приходять у національних прапорах Вірменії й Греції.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ КОНТРОЛЮЄ ЛІБЕРАЛЬНУ ПАРТІЮ

ЛОНДОН, 19. січня. — Давид Ллойд Джордж згодився відступити секретні фонди партії для переведення слідуючих виборів. Дохід з тих фондів буде вжитий на покриття виборчих видатків. В заміну за те Ллойд Джордж буде в силі контролювати цілою партією і вести її після свого пляну, який заакцептовано.

В той спосіб позбувся Ллойд Джордж конкурентів, які йому довгі часи ставили колоди під ноги.

СКІЛЬКИ КОШТУЄ ЛІЧЕННЄ РУМУНСЬКОГО КОРОЛЯ.

БУКАРЕШТ, 19. січня. — На румунськім короли Фердинанді переведено дві операції, а лікарі кажуть, що тепер можна би братися до серіознійшого лічення при помочи радія, яке будуть спроваджувати з Бельгії. Румунське правительство дасть гарантію, бо радіо потрібне до лічення буде коштувати ні менше ні більше а тільки $400.000.

Один грам радія коштує в Бельгії $100.000. В 1920 році добуто за цілий рік всего 18 грамів радія.

ЕКСПОРТ АЛЬКОГОЛЮ ДУЖЕ ЗМЕНШИВСЯ.

ЛОНДОН ,19. січня. —Подорож генерала Лінкольна Ендруса до Англії в справі переведення переговорів щодо здержання вивозу алькоголю до Америки, мала значний успіх. Експорт алькоголічних напитків в Англії дуже підупав і сильно зажурив міністра фінансів Черчіля, який не одержить від алькоголю тих доходів, на які числив. До того дестилярні віски в Шкоції стоять майже над банкроцтвом, бо й в самій Англії зачинають чимраз менше пити горівки.

В ХІНАХ ЗАВОРУШЕННЯ НЕ ПЕРЕСТАЮТЬ.

ПЕКІНҐ, 19. січня. — Товпа, а між нею і жовніри регулярної хінської армії напали в Фухов на місіонарські доми та забудовання чужинців і побили богатих Американців та Англійців. Заворушення притихли допера тоді, коли прийшло війско і розстріляло двох агітаторів.

Чужинці є тої думки, що причиною хінського невдоволення з чужинців є місіонарські місії, яких наука звернена проти хінського націоналізму. Всі відозви місій видані в імени Христа тільки дратують Хінців, бо ті відозви повні неправдивих фактів.

ВАТИКАН ДОПОМАГАВ БРІЯНДОВИ.

ПАРИЖ, 19. січня. — Політика француського міністра заграничних справ стрінула цілковиту апробату з боку парляментарної комісії для справ заграничних. Поанкаре і другі станули за Бріяндом. Сам він обороняв свою мирову політику так гарно і виголосив таку промову, за яку як кажуть, колиб її був виголосив в парляменті, був би дістав аплявз від цілої палати.

Бріянд зазначив, що француско-німецьке питанне розвязується тепер само через себе. Працює над тим дуже ревно і Ватикан, який натискає на католицький центр в Німеччині в ціли задержання приязних відносин між Німеччиною а Францією. Бріянд ствердив, що папа, кардинал Гаспарі і Цирреті працюють над німецько-француським зближенням. Вони її тер гамують національні аспірації Німеччини, Франції і Італії, коли вони можуть стати на перешкоді до світового мира.

В ПАРИЖІ ЖИВЕ БОГАТО АМЕРИКАНЦІВ БЕЗ ЦЕНТА.

ПАРИЖ, 19. січня. — Американське Товариство Допомоги у Франції взиває Американців, щоби всюди голосили засаду: Не їдь до Европи, коли не маєш грошей на поворот. Товариство оголошує заразом статистику, з якої виходить, що тисячі Американців їдуть до Европи без всяких средств і опиняються тут серед розпуки. Многі з них кінчать самовбийством. Богато чоловіків, які виїхали з жінками, покидає там свої жінки. Товариство заплатило поворотний тикет до Америки 120 особам, а 1800 особам помогло грошево, а иншим тим, що знайшло для них роботу. На допомоги видало товариство в послідним році 318,578 франків. Товариство підносить рівнож з подивом, що сего року звернено до каси товариства 120,825 франків. Ці гроші походять від тих, яким товариство помогло вернути до Америки і які там знайшли роботу і довг свій сплатили.

НЕ БУДУТЬ РАДИТИ НАД ДОВГАМИ.

ПАРИЖ, 19. січня. — Справа француско-американських воєнних довгів знова буде відложена. Кажуть, що американський уряд не напирає на розвязанне цеї квестії, а що нема надії, щоби договір був ратифікований, то краще зі справою підождати і щераз її відложити. Бо час найкорше її розвяже.

ВЕЛИКА ПРОДУКЦІЯ НАФТИ.

МОСКВА, 19. січня. — Продукція нафти зросла в Росії до тої міри, що вона що до світової продукції стоїть тепер по Злучених Державах і Мексико на третім місци. До війни Росія продукувала 572,000,000 пудів нафти, а тепер продукує 642,000,000. В короткім часі дійде продукція до міліярда пудів і буде приносити державі 1,400,000,000 рублів доходу. З американських фірм експльоатують нафтові терени в Росії Стендард Ойл Компанія і Вакуум Ойл Компанія. Кромі того совіти поробили контракти з француськими компаніями. Нафту вивозять до Бельгії, Італії і Англії.

При всякій нагоді складаймо жертви на Сиротинець-Захист Українського Народного Союза.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинокс число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОЛИ ПОЛІТИЧНА ПАРТІЙНІСТЬ ШКОДИТЬ

Не в тім лихо, що маємо ріжні політичні партії. Бо такі партії мають і другі високо культурні і сильні народи. Політичні партії хосенні, коли вони мають дійсну опору в суспільности, коли причиняються на свій лад до піднесення народу і коли намагаються знайти шлях до кращої будуччини і визволення народу. Життє народу є так многостронне і так ріжноманітне, що вести його і розвивати справа не легка. Тому не диво, що стираються на тім поли ріжні погляди і ріжні шляхи.

Инша справа, коли ходить о добро таких організацій, які з політикою як такою не мають нічого спільного. В руханкових чи освітних товариствах, чи товариських клюбах можуть сходитися люде ріжних політичних напрямків і можуть спільно працювати. Такі організації навіть конечно потрібні для нації, бо в противному разі нарід розбився би на партійні гуртки, які взаїмно себе поборювали би і в взаїмній боротьбі та ненависти втратили би почуття спільности. В такім народі не можливе було би тоді ніяке обєднанне, ніякий спільний зрив, без якого не обходиться ніяке національне визволення. А це послідне для нації найважнійше і вже з того одного, а так важного, зглядy треба класти велику вагу на ті організації, які наш нарід обєднують, а не розєднують.

До таких організацій належали в старім краю наші руханкові товариства Січи і Соколи та просвітні, як Рідна Школа, „Просвіта", Наукове Товариство ім. Шевченка і другі. Тому то й ті товариства відограли так важну у нас ролю і тішаться сегодня загальною симпатією. Та так воно було і після думки подавляючої більшости нашого громадянства повинно би бути й далі. І було би, колиб деякі загорілці не вносили роздору ще й до цих організацій.

В старім краю почали тепер гарно розвиватися „Луги". Це є руханкові товариства, які повстали на місце давних Січей, які польська влада не дозволяє відновляти. Та біда в тім, що наші поповенні радикали хотіли взяти ті Луги виключно в свої партійні руки і зробити з них політичну трибуну для радикальної партії. Хочуть зробити з Лугами те саме, що зробив др. Назарук з Січами в Америці, який зробив з наших Січей трибуну для пропаганди за царським генералом Скоропадським як гетьманом України. І ось тому то така сама боротьба, яка тут счинилася як протест проти введення монархістичної пропаганди в січові ряди, счинилася і в краю як протест проти вмішування політики до руханкових товариств. Величезна більшість Лугів заявилася одначе на зїзді у Львові проти того, щоби їх організація була вжита для пропаганди за якоюсь політичною партією. Луги рішили остати далі безпартійними. Це розумне рішенне є добрим приміром для розвязки січової справи в Америці.

УКРАЇНА Й УКРАЇНЦІ В ЧУЖИХ КНИЖКАХ.

THE WORLD ALMANAC AND BOOK OF FACTS FOR 1927.
Ed. by ROBERT HUNT LYMAN.
Published by THE NEW YORK WORLD.

Через сорок літ з верхом видає нюйорський дневник Ворлд календар і „книжку фактів". Збирає сей „альманах" у себе таку масу фактів, що він став одною з найбільше популярних настольних підручних книжок. Є тут усякого рода інформації: календарні, астрономічні, історичні, політичні, економічні, і т. д. Подавши поглядовий перегляд американської політики за послідний рік, „альманах" переходить до перегляду заграничного. Тут власне й порушує він у кількох місцях справи, які мусять цікавити кождого Українця: Що говориться про український народ та українську землю?

Українці в іміграційній статистиці Америки.

Перши раз згадує Альманах Ворлда Українців у статистиці американської іміграції. Показується, що в 1926. прибуло до Злучених Держав 788 імігрантів, які подали себе за „Рутініен" або „Русняк". З того числа, 505 приїхало яко імігранти, а решта яко неімігранти (себто на хвилевий побут тощо).

З Америки вернуло до старого краю в 1926 році 243 особи „Рутініен" або „Русняк" національности, так що річна надвижка імігрантів понад іміграцію виносить 545 осіб.

Позатим Українців яко народа урядова американська статистика не згадує. Видно, що пропали вони серед Поляків, Москалів, тощо.

Українці в Канаді.

Відтак згадується Українців в перечисленню національного складу Канади. Тут виразно пишеться, що на 8 мілійонів 788 тисяч 483 особи населення Канади в 1921. році 106 тисяч 724 особи належало до української національности. Число Москалів подано там на 100 тисяч 64 особи; Жидів 126 тисяч 196 осіб. Поляків видно було так мало, що їх осібно не подається.

Щодо числа душ, Українці займають межи національностями Канади шесте місце.

Українці в Чехословацькій Републиці.

В статистиці Чехословакії подано відразу на самім вступі, що на 13,613,172 душі населення Чехословакії після переписи з 15. лютого, 1921 року було 461,849 „Рутеніенс". Були вони щодо числа душ четвертою національностю републики; перевисшали їх числом „Чехословаки", Німці й Мадяри. За ними йдуть Жиди, Поляки й другі.

В релігійній статистиці подано, що населення Чехословаччини розділяється щодо віросповідання так: римо-католиків є 10,384,833; протестантів 990,319, непризнаючих себе до ніякого віросповідання 724,507, членів чехословацької національної церкви 525,333; Жидів 354,342; греко-католиків 535,450; російських православних 73,097, других віросповідань 25,291 осіб.

Греко-католики се певно майже вже все Українці. Немало їх теж є між російськими православними, завдяки московській та москвофільській пропаганді московських імігрантів та таки наських „москалів".

Про так звану чесько-словацьку церкву Альманах поясняє:

„В 1920 р. реформоване духовенство Чехословакії постановило відпекатися від власти папи та заложило національну церкву, яку названо Чехословацькою Церквою, яка уже тепер начисляє якого під мілійона вірних".

Українців згадує відтак Альманах не дуже поважно: „В Чехословаччині знанне читання й писання поширене загально, з виїмком Словаччини й Закарпаття".

Альманах про Українців під польським пановання.

Незвичайно цікавим приміром статистичного шахрайства представляє собою інформація про Українців під Польщею. Тут пишеться, що населення Польщі виносило в вересни 1921. року 27,372,447 осіб. Дальше подається, що з того населення 18,820,000 се католицькі Поляки й Славяни, 2,111,300 Жиди, 3,900,000 „Рутініенс", 1,060,000 Білорусини, а 1,059,000 Німці.

Що значить того рода статистика, кождий легко може додуматися. Вже то саме, що числа подані згрубша, в тисячах і сотках тисяч, показує, що се приблизні міркування, а не справдішні дані. Видно, якийсь польський урядничина наплів собі тут десять міхів гречаної соломи, пересуваючи одним почерком пера сотки тисяч людий до Поляків.

З перечисленого видно, що число „католицьких Поляків" сильно зросло. Поляків у Польщі просто тільки нема. Девятнайцять мілійонів Поляків начислено в сей спосіб, що за Поляків почислено всіх католиків Українців. За Українців, як осібну національність від Поляків подано лишень Українців православної віри, але й щодо них числа їх не подано вірно, а лишень „у приближенню" та названо їх „Рутенцями", як вони себе ніколи не називали.

При кінці релігійної статистики находиться реченне:

„В Польщі загарантовано кождій релігії повну свободу релігійної відправи".

Се очевидно є чиста брехня, і про сю свободу релігії під Польщею моглиби богато сказати навіть українські католики, якби їх зверхність була інакша.

Українці в Румунії.

Немениче цікавий зразок викривлювання інформацій се інформація про українську національність під Румунією.

На вступі зазначується, що населенне Румунії виносить 17,393,149 осіб. Національної статистики не подано зовсім. На місце сього подано нічого майже не говорячу статистику провінції Румунії. При тому пишеться, що Буковина має населення 800,098 осіб. До сього долучено мимоходом, що Буковина „приступила" до Румунії в падолисті 1918. року, що очевидно, є неправда, бо Буковину занято оружною силою.

Деякі догади про національні ріжниці в Румунії мігби читач винести з поданої статистики релігії. Східної православної релігії там 9,695,000 душ, греко-католицької 1,456,000 душ, римо-католицької 1,483,000, протестантської 1,334,000, вірменської 17,000, жидів 834,000, магомедан 44,000. До сього додана знова чергова брехня, що в Румунії загарантовано кождому повну свободу віри.

Українці під пановання Росії.

У статті про Росію подається вперше про Україну як про край:

„Україна, яка є більша як американський стейт Каліфорнія, се полудневo-західна частина полудневої Росії, яка граничить з Чорним морем, і є найбагатшою й найгустіще заселеною частиною старого царства. Ріка Дністер становить її границю від Румунії, на полудневому сході; на заході вона граничить з Польщею. Чорноземи України є найбогатшою землею в Росії. Се є головний округ для управи збіжа, а Одеса, зі своїми головними елевейторами, була в передвоєнні часи головним збіжевим портом. На Україні є великі поклади вугля й заліза. З населення краю 88 процент се Українці, яких давнійше називано Малоросами, але з 5 мілійонів населення міст 29 процентів належить до московської народности, а 32 проценти до жидівської".

„Українська радянська соціялістична република" має населення 27 мілійонів 243 тисяч 222 осіб. Має вона 164,865 квадратових миль поверхні.

На території України сотворено автономну републику молдаванську з 454,673 душ населення та столицею в Балті.

Україну згадується дальше в богато других місцях, в уступах про російську конституцію, комуністичну партію, а передовсім в уступах про господарство Росії. Хоч не все виразно, але все таки тут ще слідно старий імперіялістичний погляд московських націоналістів, що Україна суща частина Росії, що Росія без України не обійдеться, що Україна не може бути самостійна.

—o—

Зібравши разом сі інформації про український край і народ, розсипані по Альманаху, набереме переконання, що український народ дізнав мало признання. Кождий окупант української землі на свій лад пробує закрити факт окупації. Одні з них признають істнування осібного українського народу, але кажуть, що він мусить належати під чужу владу, другий заперечує що він має йому всякі права, але він неграмотний, а ще инчі то просто закривають перед світом самий факт нашого існовання. Показує се, як богато ще нам треба працювати над тим, щоби хочби доповнити інформації про себе в широкому світі.

Всеж таки на загал треба признати, що маємо нині про себе в світі більше чутки, як ми десять літ тому назад могли й мріяти. Десять літ тому назад в такому самому альманасі про Україну як край і народ не було навіть згадки. За десять літ ми все таки зробили значний поступ у перед.

БУКОВИНА — РУМУНСЬКИМ КОЛЬОНІСТАМ.

Дня 12. м. м. міністерство рільництва в Букарешті видало і розіслало розпорядження до повітових префектур і сільсько-господарських камер у Буковині і Бесарабії, в якім жадає подати точну статистику і виготовити до кінця ще 1926 року готові листи про вільні землі по державних і краєвих маєтках, які (землі) було призначено для кольонізації, але на яких і досі ще не сидять кольоністи.

Місцева краєва преса дає до цього такий коментар, що це провокаційне розпорядження було викликане інтерпеляціями в парляменті селянськими послами, які вказували на зловживання підчас переведення аграрної реформи в Буковині.

Так ліквідує Букарешт буковинське малоземелля!

Г. Мальо.

БЕЗРОДИНИ

Після німецької перерібки переповів В. В—р.

(14)

— Та не вистарчає також, щоби нас обох виживити. В такім великім місті можна на улицях не одно побачити і почути. Хочу примістити тебе в одного чоловіка, у котрого є ціла громадка дітий, що заробляють собі на хліб по улицях. Я буду удержуватися з науки співу і гри на скрипках, а попри те вивчу кілька инших псів. На весну заберу тебе знов з собою і пустимося разом в світ. Я заведу тебе до Англії і Франції — навчишся чужих мов; я буду навчати тебе всього, що сам знаю, виростеш сильний і загартований і будеш всьо знати. Тільки не треба тратити надії й відваги.

Ілько зітхнув тяжко. Все, що Карльоні говорив, видавалося дуже гарним, але Ілько чув зі всього лише то, що він мусить розлучитися з Карльоні і йти до чужого пана, може острійшого. Без Карльонього, без Фіделія — як же сумно перебуде він тоту зиму! Але він не хотів смутити Карльонього своїми жалощами і поступав сміло за ним.

Небавом дійшли до перших домів того великого міста. Перед ними тягнулася довга улиця.

Нехарні доми, обідрані люди, купи снігу, покриті попелом і пообливані помиями — ото дійсний вигляд столиці, котра в Ільковій голові роїлася такою гарною, блискучою! Скрутили в бічну уличку, яка виглядала ще нужденнійше, ніж перша. По гостинницях сиділи підпиті люди, на улицях товпилися так, що Ілько мусів сильно держатися сурдута Карльонього, щоби не згубитись. Вкінци станули перед домом, за котрим шукали. Перейшли через засмічене подвірє і поступали якимись поломаними сходами до гори.

— Чи Тремоліно дома? — спитав Карльоні якогось чоловіка, що вийшов проти них.

— Не знаю, чи є. Загляньте самі — відповів неприветно чоловік.

На силу виволіклися темними, поломаними сходами на четвертий поверх. Карльоні отворив двері і вони війшли в якусь велику, негарну комнату. Стіни чорніли від диму і бруду, вапно пообпадалося, наоколо стояло з 12 нужденних ліжок, в кутику стояв коминок, а на нім палахкотіла ватра і скупо освічувала темну комнату.

— Чи пан Тремоліно дома? — спитав Карльоні.

— Пан Тремоліно вийшов і верне аж за дві години — озвався охриплий, дитячий голос.

Якийсь, може десятилітний хлопець, хоровитий, вихудлий пустився від коминка до них.

— Чи прийде напевно за дві години? — спитав Карльоні.

— Певно. Тоді обідова пора, а він сам ділить завсігди обід.

Карльоні подумав хвилину.— То я прийду сюди пізнійше. Ти, Ільку, лишися тут і відпочни собі. — Погладив Ілька приязно по голові і вийшов з комнати.

— Як тобі на імя? — спитав його чужий хлопець.

— Ілько, а тобі?

— Мені на імя Матвій. Чи старий чоловік то твій тато?

Ілько заперечив головою. — Ні, то мій пан.

— Твій пан! — здивувався Матвій — і він такий для тебе добрий?

— А пан Тремоліно недобрий для тебе? — спитав Ілько. Матвій усміхнувся.

— Здається, що ти його ще не знаєш.

Він приступив до коминка і посунув великий горнець, що висів над огнем.

— То чому покришка прикручена до горця? — спитав Ілько; його здивувало се трохи, що покришка була прикріплена і мала тілько маленьку дірочку, щоби випускати пару.

— Щоби я не міг покушати юшки. Ах, а вже сам запах справляє такий голод.

— То Тремоліно морить вас голодом? — спитав Ілько.

— Ох! ще як. Хто не принесе досить гроша до дому, того побиває і не дає йому їсти.

— Як же ж ти заробляєш гроші? — спитав Ілько.

— Я? О, я тепер за слабий до роботи. Бувало, показував я пару білих миший, але я не міг ніколи заробити ними досить гроша. Тремоліно побивав мене що дня.

— В тебе нема вже родичів?

— Є, але вони за далеко. Вони дуже бідні, а що нас було шестеро дітий, то вони віддали мене радо Тремолінови. Він заплатив їм щось за мене і обіцяв мене відповідно удержувати. О, як би то вони знали, як мені поводиться! Але я думаю, що вже не довго тут позістану.

— Сподієшся може вернути до родичів?

— Ні, вони за далеко — прошептав хлопець — але я сподіюся скоро умерти і з неба поглядати на своїх родичів. — Але я забув зовсім — закликав наляканий хлопчина— що Тремоліно зараз надійде, і що стіл ще не накритий.

Він розкладав пильно тарелі, ложки і видельці, а тимчасом сходилися инші хлопці.

Оден вертав зі скрипкою, инший з арфою, ще инший в флетом, а деякі мали клітки з приученими мишами, або пташками.

Вкінци роздався на сходах тяжкий хід, і увійшов Тремоліно. Роzглянувся по комнаті. — Що то за хлопчисько? — спитав, вказуючи на Ілька. Ілько обяснив йому чимскорше, як до него дістався.

— То Карльоні знов тут? Ну добре, то зажди. — Тремоліно витягнув маленьку книжочку; там записував під іменем кождого хлопця тоту суму, яку мав що дня заробити. Опісля викликував кождого хлопця з осібна. — Ти винен мені ще від вчера крейцар, чи можеш його нині віддати?

Хлопець мовчав, а його лице палило.

— Що-ж, не розумієш?

— Мені недостає одного крейцара — промовив тихенько.

— Чи вчерашного крейцара недостає тобі?

— Ні, мені недостає нині знов одного крейцара.

— Отже два крейцарі! і ти то так спокійно говориш?

Деякі з хлопців мали потрібну суму, инші ні. Тоті, що за мало призбирали, мусіли уставитися вряд, а Тремоліно здіймив зі стіни нагайку. Ілько налякався і втиснувся в кутік, щоби не дивитися, як побивають бідних хлопців. Втім отворилися двері і війшов Карльоні.

Ілько підскочив і дрожачи, притулився до него. Карльоні глянув на Тремоліна і побачив, як він увивався з нагайкою поміж хлопців. — Ходи, сказав до Ілька, — взяв його за руку і вийшли з комнати.

— О, які ви добрі! — промовив Ілько, відітхнувши свобіднійше.

— О коби то я знав, де ми сю ніч переночуємо! — сказав Карльоні. — Без гроший не знайдемо нігде захисту, мусимо іти аж за місто. Чи ти втомлений?

— Я відпочив собі у Тремоліна.

— Ой, і я відпочив би собі, але тепер не пора; знаю за містом цегольню, там ночував я передше кілька разів; мусимо її відшукати.

Ніч була студена, а улиці — звичайно, як на передмістю, — слабо освітлені; що хвилі ховзалися, або падали в купу снігу. Переходячі поглядали цікаво за старим, дивно прибраним чужинцем і його хлопцем, як вони із псом на силу воліклися улицею.

Вкінци вийшли за місто.

— Еще пять минут — потішав Карльоні, — а будемо на місци. Уважай добре, чи не побачиш кілька тополь при купі, там тота цегольня.

Ілько поступав терпеливо, але тополь не було видко.

— Не бачиш ще, нічого? — питав від часу до часу Карльоні. Вкінци станув утомлений. — Ідемо певно не тою дорогою; нічо не поможе, мусимо завертати.

Завернули. Вітер дув їм передше в плечі, а тепер просто в лице. Вернули аж до найблизшого роздорожа. — Отся дорога праворуч заведе нас там — сказав Карльоні. Ішли знов мовчки кільканацять минут.

— Що-ж бачиш на право від дороги? — спитав Карльоні, що не вірив власним очам.

— Крім муру нічого — відповів тихо Ілько.

— Сам мур? Тут не було давніше жадного муру. Може він скоро скінчиться. — Ішли спорий кусень, а мур тягнувся все вздовж дороги.

Карльоні станув. — Певно ся площа вже забудована і цегольні вже тут нема.

— Що-ж нам тепер зробити? — спитав Ілько, дрожачи зі студени і крайно утомлений.

— Що діяти? — Карльоні подумав хвилину. — Мусимо вертати до міста.

— Першому поліціянтови, якого подибаємо, скажемо, що ми бездомні бродяги, нехай нас веде на стражницю. Завернули знов, але хід Карльонього ставав щораз повільнійший, а його віддих щораз тяжший.

— А чи не могли би ми де впроситися до якого дому? — спитав Ілько. — Може нас люди впустять.

(Дальше буде).

Д-р Остап Грицай.

ЩО ЧИТАТИ НАШИМ ДІТЯМ?

(Докінчення).

Він, правда, не може рівнатися із зліквідованою „Молодою Україною", в якій були статті з усіх областей людського знаття, зазначувалися цікаві нариси про далекі краї і землі, містилися вірші, оповідання, казки і драматичні песи, до того багато чисто-забавова часть (загадки, штуки то-що), а все те з як найбільшим укладом ілюстрацій та з оригінальними, иноді захоплюючими графічними прикрасами*). Та всетаки і „Світ Дитини" приносить у своїх випусках немало гарного, любого і повчаючого своїм читачам. **Маленьким** читачам, — бо „Світ Дитини" призначений і редагований в першу чергу для дітвори. Але хоч і до наших наймолодших звертається цей журналик, то він настільки серіозний, що вміє гармонійно і доцільно обєднати і діточий жарт і справу поважну, й порушувати такі питання, які в життю нашого громадянства належать до найважніщих. Нпр. у віршику: „Хто ти?"

Хоч малий я, та Вкраїнець!
Українець тілом, духом,
Хто не любить Українців —
Той не буде моїм другом!

Пан один мені дуката
Золотого обіцяв,
Щоб я мову не вкраїнську,
А чужую покохав.

Пане, красний ваш дукатик,
Але мову мого краю
Я не то, що за дуката —
За весь світ не проміняю!

К. Зеленівський. Річн. IV., ч. 2

Або у вражаючім віршику „Замкнули нам школу", в якому маємо відгук ляцького гонення нашої Рідної Школи у краю:

Замкнули нам школу, в нас школи не- [має!
Без книжки, накуи дитинка зітхає,
Русяву головку на груди сумно кло- [нить
І слізку горячу по личеньку гонить:
Нам рідного слова не вчитись ніко- [ли —
„Замкнули нам школу, немає в нас [школи!"

Далі чуємо про те, як діти ціле літо голубили надію, що підуть знова до школи, до рідної школи, як їх пригноблює вість про її замкнене, а накінець, як добрий малюнок смутку маленького школярика, така справді діточа картинка:

І лялька сумує і Бровко понурий
І пудель скучає і Бурко похмурий,
А серце ридає з туги і одчаю:
О, бідний, коханий, нещасний мій [краю!
А вітер голосить аж ген у роздолі:
„Замкнули нам школу, немає в нас [школи!"

Р. Завадович. Р. IV., ч. 20.

Таксамо подибуемо в нашім журналику щорічні відгуки шанування памяти наших Героїв — нпр. „Не забудьте, діти", Я. Вільшенка, р. VII., ч. 7—8, вірші і статейки в честь Роковин Шевченка — як один з таких віршик тогож автора „Великі дні", р. VII., ч. 3. — і все наново горячі апострофи до Рідного Краю, до Коханої Неньки України. З цього погляду матеріял, зібраний в річниках „Світа Дитини" від р. 1923. досі, вдоволює і найдейнішого громадянина України, бо почуваємо, що дитина надихувана таким духом навчиться шанувати свій Рідний Край як найбільшу святість. А позатим властиво діточий відділ теж добрий, хоч можна сказати, що тут зазначується деяка недостача справжніх мистців поетичної творчости для дітей. Та це вже не вина накладчика, який очевидно мусить друкувати те, що в даних обставинах найліпше та оскільки найліпше. З доволі значного числа співробітників дотеперішнього „Світа Дитини" не виявив ще ні один ширшого розмаху, не спробував дати більшого твору вищого артистичного рівня. Тимто й не появився досі на сторінках „Світика" ні один твір тої міри, що „Лис Микита" або „Пригоди Дон-Кіхота" в колишнім „Дзвінку", хоч у списі дотерішніх співробітників видніють між иншими імена Олеся і Черкасенка. А прецінь в літературі світа не трудно намітити инші подібні, підхожі до популярної перерібки твори, як „Лис" та „Дон-Кіхот" — що згадаю тільки англійський епос про Гудібраса (Беслера), еспанські пікарескові романи, цілий ряд німецьких епосів, саг та казок і т. ин. Нуж, чи не подумати над цим нашим поетам? Але оскільки не ставити надзвичайних артистичних вимогів до літературної сторони праць у „Світі Дитини", то треба сказати, що всі вони читаються любо, легко і з зацікавленням, а те все, як-не-як, значні прикмети творів з області діточої літератури. Особливож нариси **О. Білоусенка** являються мені цінними зручно вплетеними зразцями нашої чудово гарної народньої словесности (нпр. „Гоп-гоп" — р. VI., ч. 8, або гарненька казкова песочка „Колобок" р. VI., ч. 8. і цілий ряд инших). Зза того заслугувалиб усі праці Білоусенка на те, аби їх видати окремою книжечкою — так як видано його „Пригоди Вовка Неситого" — і поширювати в нас, особливо на еміграції, масово, бо такі зразці може найкраще надаються до того, щоб розбуджувати в дитині любов до рідного слова та охоту пізнавати його основніще. І в Америці і в Канаді й у Бразилії та в Аргентині — як і взагалі скрізь по наших середовищах — важно й радісно нашій дитині після науки в чужій школі вичитати в рідним журналику тай вивчити на ізуст такі любі народні пісеньки-жарти, як нпр.:

Гоп-гоп-гоп! Гу-ту-ту!
Вари кашку круту,
Підсипай молочка,
Погодуй козачка!

Або:

Сидить Василь на припічку,
Держить кота за ниточку.
Котик ротик розтулив
Та Василька укусив...
А дзусь, дзусь, котеня,
Не займай ти Василя.
Ой кіт лебедин
Коло річки ходив,
Черевички носив,
Та не панські,
А черкаські;
Та не дорогії —
По два золотії.
Пішов котик на торжок,
Купив собі кожушок;
Треба з кота зняти
Та дитинці дати.

О. Білоусенко: „Гоп-гоп!" VI., 8.

І цілий ряд такого иншого. А тісна, дружня звязь зі звіринним світом, яка так симпатично зазначується в усій нашій народній словесности, не лишиться теж без додатнього впливу на дитину в цім напрямі, що нині дуже важне, бож відомо, що вчені всього світа намагаються сьогодня прослідкувати тайни духовости звірів та наближувати їх нашому розумінню. З цього погляду зрештою дає наш „Світ Дитини" в усіх своїх річниках стільки цікавого, з теплою любовью до звірів — особливож домашніх — обробленого матеріялу, що можна все те, хоч і яке воно наївне своїм тоном, тільки похвалити. Пес, кіт, птиця, а далі зайчик, лис тай инші репрезентанти звіринного світа — це постійні герої численних віршиків, нарисів і оповідань в нашім журналику, які наша дитина привітає в тимбільшою втіхою, що вони всі багато — хоч не скрізь оригінально! — ілюстровані. Так нпр. в останньому річнику між иншими: „Як зайчик перехитрив лиса?" (ч. 2.), „Непослушна мушка" (тут же), „Котик у чобітках" (ч. 3.), „Пес Каро і лось Сивак" (тут же), „Павук і комахи (ч. 5), „Пригоди качурика Квака" (ч. 7—8.), або цікаве оповіданне з первісної давнини п. н. „Рисеві пригоди".

Також численні віршики і оповідання з життя природи поміщені в нашім журналику численно та в формі справжньої діточої поезії, для якої радощі весни, тужлива смута осени та біла краса зими — цеж невичерпане жерело щораз то инших пісень. Та при тім можна побажати, щоб значно більше статейок було про чужі краї та взагалі про світ і землю — найкраще в такій просто знаменитій формі, як О. Білоусенка „Понад Рідним Краєм" VI, 12.) — та популярних розвідочок з области науки в роді таких, як нпр. „Чому небо блакитне" (VII, 2.), „Зима як артистка" (тут же), „Гриб-галапас" (VII, 7—8.) і ин. Таксамо повинен тут бути більший добір з найкращих европейських і позаевропейських казочок, по змозі так знаціоналізованих, як „Попелюшка" (VII, ч. 4.), Про князенка Змія й дівчинку Орисю" (тут же), або „Зачарований князенко" (VII, 2.). Незвичайно важними видаються мені теж короткі звіти і вістки про життє української дітвори в чужих середовищах — нпр. згадка про театральні вистави в українській шкблі в Йорктоні (VII, 7—8.), бо такі короткі звіти в нашім журналику — це найкращий спосіб вчити нашу дітвору змалку солідарности тай уваги до того, що діється поза колом її власного життя. Таких згадок про життє нашої молоді за океаном у „Світі Дитини" було вже більше, але требаби їх ще із инших середовищ нашої еміграції так багато більше. А що, якби цей відділ в нашій газетці Редакція вела під гаслом: Українські діти всіх наших середовищ — єднайтеся! Невже?

Оттак у преважкому завданні нашої суспільности сьогодня, подбати гідно про виховання молодого покоління та видвигати в цім напрямі на повоєнних руїнах хоч в части основи нового надбання, наш журналик, „Світ Дитини", покликаний до того завдання, і я певний, що Редакція при відповідній допомозі всього громадянства буде в силі зробити своє. Але коли перед Редакцією „Світа Дитини" щораз більші завдання та поширення її діяльности**), то до того треба не тільки доброї волі, жертвенности та великої праці керманичів і співробітників Видавництва, але й допомоги всього громадянства та і **його** жертвенности. Значить — „Світ Дитини" мусить бути в кождій українській хаті, де є діти, особливож на еміграції, а це може не така вже велика жертва для дитини, коли зважимо, що передплата на цілий рік виносить усього — 1 доляр! Тількиж біда, що у Краю досі передплатників усього 860, в Америці 30, в Канаді 90, а з инших країв 20. Затеж кошти накладу одного числа — $60.00!

Так щож, дорогі земляки, чи допустити нам до того, щоб і цей останній журналик для наших дітей перестав виходити таксамо, як і „Молода Україна" — ? Ні — ми не даймо йому впасти, а підтримаймо його, бо „Світ Дитини" це здоровий і дуже побажаний духовий корм для кождої української дитини в краю і закордоном.

*) Поокремі річники тої партійної газети можна ще набути. — О. Г.

**) Думаю тут про Бібліотеку „Світа Дитини", видану теж накладом Михайла Таранька, яка випустила досі 71 прегарно ілюстрованих книжечок для дітей. Про ці книжечки напишу читачам нашої часописи подрібно в окремій статті. — О. Г.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩО ЗНАЧИТЬ КОНГРЕС У ФИЛАДЕЛФІЇ ДЛЯ НАРОДА.

Прочитавши звіти з українського греко-католицького конгресу, що відбувся в Филаделфії, хочу і я сказати свою думку про сю справу. Хочу сказати її публично, бо уважаю сю справу за дуже важну.

До сього часу українські імігранти в Америці вже не раз дали доказ, що вони вміють виступати в обороні чести українського народа та в обороні прав і добра українського народа. Однак, як мені здається, наш нарід часто виступав у такій боротьбі словами. Він бунтувався, кричав, кляв. Тепер він, як мені видається, у перше зїхався, і вже не балакав, не лихословив, не проклинав, але вперше зробив діло.

Тому я собі сподобав сей конгрес, бо тут люди виступили в обороні чести свого народа не словом, а ділом. Тут він уже не говорить і не балакає, а заявляє себе хазяїном своїх церковних маєтків, які він своєю працею зібрав, проголошує себе господарем церкви, яку він своєю кервавицею удержує.

Польські єзуїти хочуть скасувати права нашого народа в католицькій церкви, щоби нас тим лекше перевести на Поляків, а тут конгрес ставить перший рішучий крок проти сих заходів, проголошуючи, що він не признасть над нашою церквою наставника, якого нам накидають, а лишень такого, на якого вірні й священики наших церков пристануть. Се все є великим кроком уперед. Великим людям, за яке належить ся конгресови честь і слава.

При тім я мушу теж сказати, що сим ще боротьби не скінчено. До кінця боротьби ще далеко. Ще богато нам праці потреба, поки ми побідимо та переведемо в життя все те, чого ми хочемо та що зарядив конгрес у Филаделфії. Ворог нашого народа ще має силу. Я не рахую його силу в старім краю, але ту силу, яку він має над нами тут в Америці. Там у краю він панує над нами поліцією, жандармами, тюрмами, а тут на свобідній землі нашим нерозумом, заскорузлостю, нашою нерішучостю й полохливостю. Прецінь ще є межи нами люди, які власного духа бояться. Є ще кілька громад, які не мали відваги вислати на конгрес своїх делегатів, бо їх якийсь епископський любимець заголюкав. Ще є серед нас люди, яким ви можете тесати кілки на голові, а вони не будуть протестувати. Ще є люде, які живуть низче трави, а тихше води, яких легко застрашити грізним словом, прокльоном, криком, судом чи навіть поліцією. Є в нас люди, які рідної матери відпекалибися, як Юда Христа, щоби лишень їх ніхто не тикав. Словом, ще богато в нас є людий, які мають рутенську душу, яку в нас віками плекали всякі польські посіпаки загрозами, всякі єзуїти масними словами.

Та нам ніколи на сих слабодухів звертати уваги. Ми, імігранти, побачили, що світ належить до відважних. Не до Юди, що бере срібло, а до Христа, якого прибивають на хрест. Не до тих, що всего бояться, а до тих, що боронять народну честь, народне добро, народні права. Для борців прийде колись певна побіда а для хрунів мусить прийти розгром. Так цілий світ іде.

Василь Дроботій,
Істон, Па.

СЬОГОРІЧНИЙ СВЯТИЙ ВЕЧІР В АМЕРИЦІ.

Святий Вечір! Бог предвічний народився... лунає по усьому просторі Соборної України. Всюди радість і втіха і мир, бо завитало свято Того, що став з Бога братом тих, що в нужді і біді, холоді і голоді йдуть житейськими шляхами.

Святий Вечір! Велика і радісна памятка, коли появилася ясна звізда над вертепом в Вифлеємі, а воздухами залунала ангельська пісня: Слава во вишних Богу а на землі мир... бо настає новий час, де люде по правді будуть небесного Бога прославляти і поміж собою мир і згоду тримати.

Святий Вечір і по домах українських емігрантів в Америці. Лиш в одній тільки палаті епископа Богачевського нема Святого Вечера. Відсвяткували його вже там давно, вже після нового календаря. А на наш Святий Вечір, засів епископ при бюрку не до Святої Вечері, а до того, щоби „ексомуніку" укладати.

На Святий Вечір розносять одні другим дарунки. Се красний звичай, се виявлення щирої любови тим, з котрими жиємо. Хто має який гнів, нині його викидає зі свого серця, бо Христос межи нами являється, а не годиться перед Ним станути з гнівом на ближнього свого.

І епископ Богачевський мабуть довго продумував, з яким то дарунком станути йому перед своїм народом на Святий Вечір. Ну, і видумав. Замісць благословенства, шле він проклон на сам Святий Вечір.

Анатема, проклятте на комітетових; анатема — на редакторів; анатема — на референтів; анатема — на делегатів; анатема — на 84 громад. Ще лиш додати би: Анатема на весь український нарід!

Вже 11. година в ночи, а ексхомуніка ще не готова. А тут опівночі, о 12. годині треба стати до Архієрейської Служби Божої в катедрі. Треба отже спішитися! За годину в супроводі повної асисти поведуть епископа Богачевського до катедри; за годину перед великим вівтарем хрестом він ляже; за годину буде приносити безкровну жертву за гріхи людські і свої. Треба отже передтим зробити коротеньке розважанне, треба взбудити жаль в серці, треба приготовитися. І приготовляється епископ. Укладає: екскомуніку!

Може десять хвиль перед дванайцятою а може й пять кидає клятву, а о дванайцятій стає до Архієрейської Служби Божої. А спаситель говорив: Як принесеш твою жертву перед вівтар, і тут пригадаєш собі, що твій брат має щось на тебе, то лиши жертву перед вівтарем, а сам іди і перепросися з братом. Епископ Богачевський править одначе, не звертаючи уваги на те, що він не помирився з народом.

Пилат, видавши засуд на Христа, умив руки; а епископ Богачевський, видавши засуд на невинних людей, приступає до престола, умиває руки і з гнівом в серцю стає на Архієрейську Службу Божу. Забув, що Христос конаючи молився за тих, що на смерть Його осудили і на хрест прибили. Апостол Христовий, Владика, з з анатемою на устах на саме Різдво стає до престола, щоби принести ту саму безкровну жертву, яка кровавим способом відбулася на Голгофті.

Та епископ Богачевський може кинути клятву і на весь український нарід, але тим способом не згасить огня, який уже на добре розгорівся. Середновічні часи уже минули безповоротно. Ми йдемо ломати правді путь і ніякі і нічиї страхття не завернуть нас з дороги правди і поступу.

Павло Дурбак.

ПОВІСТИ ФЛЯШКОВОЇ ПОЧТИ.

Коли корабель на отвертому морі найдеться в небезпеці, то залога пише на клаптиках паперу свої останні поздоровлення і вісти і дає їх до фляшок, які щільно замичує та кидає на море. Такий спосіб мусить бути дуже давний, одначе найдавнійшу вістку про таку почту подибаємо вперше щойно в Колюмбовім деннику. Коли відкривець Америки вертав з 14. на 15. лютого 1493. до батьківщини, заскочила його страшна буря. Колюмб думав, що вже прийшов кінець його кораблеві. Щоби потомкам дати вістку про нововідкриту часть світа, він списав коротко перебіг того відкриття і вложив цей документ до бочівочки. Ця найдавніша вістка пропала в морі безслідно. В 19-ім столітті гідрографічні інститути послугувалися фляшковою почтою для наукових цілей, щоби так розслідити скорість морських струй. При тих спробах ужито вперше назви „фляшкова почта". Обчислили тоді скорість фляшкової почти 15—16 км. на день. Тому що фляшки на стоячки краще пливуть, то дно фляшки обтяжували оловом, піском і т. д., а на шийці прикріплювали штабку з прапорцем, щоби так скорше звернути на неї увагу. Документи в таких фляшках то часом справжні повісти і трагедії. Оповідається там про бунти, вбивства і морських розбишак. В 1893. найшли фляшкову почту, яка повідомляла, що капітана корабля „Бекінгем" убив один робітник дня 11. жовтня 1890. року на захід від Шетляндських островів. В тімсамім році филі викинули на беріг біля Кільнсі дошку з корабля „Калер У". На дошці було написано олівцем таке: „Хто це найде, довідається, що якийсь незнаний пароплав затопив „Калер У". На другому боці дошки було написано: „Хай Бог потішить мою невісту. „Калер У" затонув з вини незнаного пароплава. Вже нема часу — він потопає"...

Часом фляшкова почта відбуває дуже довгу мандрівку. І так у 1886. році найшли фляшкову почту, яку один американський капітан кинув у небезпеці ще 1837. року. Дослідники нововідкритого краю Франца Иосифа кинули фляшкову почту 1874. року, а найшла цю фляшку експедиція щойно 1921. року нітрохи не ушкоджену на Новій Землі у російських кольоніях. Підчас світової війни один рибалка з Марстранду найшов у 1916. році у Скагераку фляшку від пива. В фляшці тій були списані останні вісти про залогу воздухоплава „Л. 19", який потерпів катастрофу на Німецькому морі. В одному з тих листів сказано: „Ми всі ще жиємо, але не маємо що їсти. Рано був тут англійський корабель, але він не хотів рятувати нас. Відвага підупадає, буря збільшається". З иншого листа довідуємося, що комендант Леве із 15 рядовиками в 11. год. в ночі відмовляв іще на покладі воздухоплава спільну молитву, потім затонули вони в морі.

Є теж фляшки з веселою почтою. Так приміром одно товариство при столі в Турингії вкинуло у 1922. році фляшку у річку в родинній стороні. Вони мабуть не вірили, що фляшка виплине на отверте море, але фляшку в 1923 році найшов англійський капітан біля Ведмежих островів і Країни Франца Иосифа.

УВАГА! НЮ ЙОРК, Н. Й. УВАГА!

РІЧНІ ЗБОРИ
УКРАЇНСЬКОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО КЛЮБУ
— відбудуться —
В НЕДІЛЮ, 23. СІЧНЯ 1927 Р.
о год. 3-ій пополудни,
В САЛИ КЛЮБУ,
60 St. Mark's Place, New York, N. Y.

На сі збори всі члени обовязково повинні явитись. 16-17

Виділ У. Д. К.

ПОЗІР! НОРТГЕМПТОН І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

ЗАХОДАМИ УКРАЇНСЬКИХ СОЮЗОВИХ ТОВАРИСТВ І УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ГРОМАДИ
— відбудеться —
В НЕДІЛЮ, 23-ГО СІЧНЯ 1927 РОКУ
ВСЕУКРАЇНСЬКЕ СВЯТО
ОСМІ РОКОВИНИ ПРОГОЛОШЕННЯ САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ І ПОМИНАЛЬНЕ СВЯТО В ЧЕСТЬ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ, ЩО ВПАЛИ НА ПОЛЯХ СЛАВИ ЗА РІДНУ БАТЬКІВЩИНУ.

ПРОГРАМА СВЯТА:

1) Рано о 10-ій год. в Українській Православній Церкві торжественна СЛУЖБА БОЖА, а відтак ПАНАХИДА за спокій душам Борців-Героїв Українського Народу.

2) Вечером о 7-ій год. в галі церковній відбудесь Святочна Академія. Будуть виголошені дві святочні промови: „ПАМЯТИ НАШОМУ СТРІЛЕЦТВУ" і „ВОСКРЕСЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ", виголосить Впр. о. В. А. Каськів. Співучі точки виконає місцевий хор під управою діріґента Шв. Харитона Литвина, бувшого члена Українського Нац. Хору О. Кошиця.

Запрошується всіх Українців і Українок місцевих та взивається громадянським обовязком бути присутними на Всеукраїнськім Святі без ріжниці релігійних переконань; це свято не сміє мати польсько-римських кордонів. Кожний, що почуває себе сином-донькою Українського Народу, прийдіть, прийдіть на це свято! Вшануйте память своїх Мучеників-Героїв, — не страхайтесь проклонів польських льокаїв, скажіть їм в вічі своє грімке українське слово:

„НЕ ПОРА МОСКАЛЕВИ, ЛЯХОВИ СЛУЖИТИ...
ДЛЯ УКРАЇНИ НАША ЛЮБОВ!"...

16-17 Комітет Всеукраїнського Свята.

УВАГА! БРОНКС, Н. Й.! УВАГА!

ЗАХОДОМ ТОВ. „ЛЮБОВ", ВІД. 298 УКР. НАР. СОЮЗА
— устроюється —
КОНЦЕРТ І БАЛЬ
В СУБОТУ, ДНЯ 22-ГО СІЧНЯ 1927 РОКУ
В ГАЛИ ПІД ЧИСЛОМ
1130 SOUTHERN BOULEVARD, близько 167-ої улиці, В БРОНКС. Н. Й.
Початок о годині 8-ій вечером. — Вступ 50 цнт.

Поважані Громадяни! Це перше підприємство, яке Т-во „Любов" устроює цього року. Тому проситься усіх Українців як з Бронкс так і з долини міста взяти громадно участь та піддержати духа братерського, співжиття між українськими організаціями. Програма концерту буде надзвичайно цікава і інтересна. А після цього можна буде гарно забавитись при звуках першорядної музики. — **КОМІТЕТ.** 16

УВАГА! НЮ ЙОРК, Н. Й.! УВАГА!

ЗОХОДОМ УКР. РОБІТ. Т-ВА ЗВЕНИГОРОД
буде поставлена гарна драма Суходольського під назвою:
ПІМСТА
або „ЗАГУБЛЕНА ДОЛЯ"
В НЕДІЛЮ, 23-ГО СІЧНЯ 1927 РОКУ
В УКРАЇНСЬКІМ РОБІТНИЧІМ ДОМІ
(MANHATTAN LYCEUM)
66-68 EAST 4th STREET, — — — — — — NEW YORK, N. Y.
По виставі Б А Л Ь до пізної ночі. — Много несподіванок.
Початок о годині 4-ій пополудни. — Вступ 65 центів.
16-17 За добру забаву ручить — **Комітет.**

ПОЗІР! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ СІЧИ В НЮ ЙОРКУ
— відбудеться —
в УКР. НАР. ДОМІ, 217-219 E. 6th St., NEW YORK, N. Y.
В СУБОТУ, ДНЯ 22-ГО СІЧНЯ 1927 РОКУ
СІЧОВИЙ БАЛЬ
Початок о годині 7.30 вечером. Вступ 50 центів.

Родимці! Це є перший в сім сезоні Баль, на котрий запрошується всіх любителів і симпатиків забави, на котрій певно знайдете повне вдоволення. — **Січовики.** 15-17

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

186.

Бр. св. Арх. Михаїла в Іст Ст. Луіс, Ілл., відділ 308. Українського Народного Союза.

Дня 21. падолиста 1926. р. наше братство устроїло баль, з котрого дохід призначено: 5 долярів на памятник Івана Франка у Львові, а 9 долярів і 25 центів на Сиротинець-Захист при Укр. Нар. Союзі. — Остаю з поважанням, Федор Данько. секретар.

187.

Бр. св. Иосафата в Рочестер, Н. И., відділ 217. Українського Народного Союза.

В місяцю маю 1926 р. переведено в нашім Товаристві ухвалу, щоби поперти будову Сиротинця-Захисту при Укр. Нар. Союзі. В тій цили завязався у нас комітет, котрий занимався збіркою на сю ціль і вже в червни було вислано суму 40 долярів. З братської каси ухвалено на сю ціль 100 долярів, але вислано 50 долярів, а тепер висилаємо другу половину з братської каси 50 долярів і дальші жертви від членів в сумі 65 долярів і 50 центів. Збірка дальше продовжується. — Остаюсь з поважанням, Андрій Іванів, секретар.

188.

Тов. ім. Т. Шевченка в Честер, Па., відділ 156. Укр. Нар. Союза.

На нашім мітінґу відчитано відозву від Комітету будови Сиротинця-Захисту при Укр. Нар. Союзі. Всі члени дуже радісно приняли сю потішаючу вістку і з великим задоволенням рішили попирати таку блогородну ціль. Покищо межи членами зібрано 16 долярів на сю ціль а збірка дальше буде продовжатись. Честь Вам, трудівники, котрі остаточно відчули потребу такого Сиротинця-Захисту при Укр. Нар. Союзі. Не зражайтесь в так труднім і важкім ділі, бо є ще преціньлюди, що Вас підіпруть і зрозуміють таку взнеслу справу. — Остаю з поважанням, Яцко Ташик, секретар.

ПРОРОК НЕ МАЄ СЛАВИ У БАТЬКІВЩИНІ.

Цельзій був Швед: його поділки термометра уживають передовсім у Німеччині. Фаренгайт був Німець: поділки його термометра вживають передовсім в Америці.

ДО РОДИМЦІВ З МОСТІВ ВЕЛИКИХ І ОКОЛИЦІ.

Отсим подаєсь до відома всім членам Тов. Буд. Укр. Нар. Дому в Мостах великих і Родимців, походячих зі згаданої околиці, що загальні правдоподібно послідні збори Тов. відбудуться дня 23-го січня в Українській Школі на Бакайровд.

Тов. просить всіх членів явитись на зборах, а всіх хвальних комітетових, котрі занимались збіркою жертв на Буд. Нар. Дому у висше згаданій місцевости, о ласкаве прислання спису жертводавців на руки і адресу рек. секр.

По зборах буде оголошено спис всіх жертводавців і комітетів, загальна сума і діяльність Тов.

Іван Сподар, секр.
2925 Ambler Ave., Cleveland, Ohio.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

БОФАЛО, Н. И. Бр. св. О. Николая, від. 127, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, дня 23. січня, в гали церковній зараз по Сл. Божій. На мітінґу повинен явитись кождий член. — Павло Володка, секретар.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Політичний Клюб, від. 54, повідомляє, що на річнім мітінґу вибрано слідуючий уряд на рік 1927: Ів. Гусар, предсідатель; Андрій Дячик, секр.; Семен Лисяк, касієр. Потім зайшла дискусія про зміну назви Тов. з Укр. Політичний Клюб на Тов. ім. Івана Франка і одноголосно принято, щоби наше Тов. називалося Тов. ім. Івана Франка. Далі мітінґи будуть відбуватися кождого місяця 17-го, як минувшого року в гали Укр. Нар. Дому, 367 St. Paul's Ave. — Андрій Дячик, секр.

ПАМЯТНИКИ КУЛЬТУРИ НА СУМЩИНІ.

Сумський музей розпочав обслідування майна релігійних громад в окрузі. В церкві села Славгородку (бувший маєток князя Ґоліцина) знайдено картину Рубенса „Христос на соломі". Знайдена картина є, напевно, шкіц до центральної частини рубенсівського триптиху, який находиться в антверпенському музеї. Не дивлячись на кепські умови перебування в церкві, картина зберіглася досить добре.

Разом з перевіркою церковного майна музей збирає ріжні цінности з бувших панських маєтків (картини, мармор, посуд, меблі). Між иншим музееви пощастило зробити цікаві і нові дані до біоґрафії Т. Шевченка, три його офорти з власноручними написами та підписами, фотоґрафічний портрет останніх років життя, а також матеріяли до перебування поета в Яготині у Репніна. Матеріяли ці розроблюються для публікації в пресі.

До музею поступили також портрети Ґонти й Залізняка, які до революції знаходилися в мотронинському монастирі. Особливо цікавий невідомий ще портрет М. Залізняка в одязі послушника. Суворе, козацьке обличчя, довгий „оселедець" на голеній ґолові, у лівій руці чотки, в правій колій з написом: „ось вам". На тлі з лівого боку ноти з текстом „Та нема краще, та нема лучше, як у нас на Вкраїні".

В селі В. Прокіл, славгородського району, знайдено кістки мамута. З доручення всеукраїнського археольоґічного комітету харківської краєвої комісії по охороні природи й культури, музей має в найближчий час перевести розкопки. Коло стації „Золотницький", білгородської залізниці, знайдено деякі речі неолітичної доби (уламок камяної стріли та стародавні черепки).

За ініціятивою музею сумокрвиком оголосив заповідником цілий степ коло села Штепівки (бувшого ґрафа Капніста).

Разом з цим музей вважає необхідним оголосити заповідником Михайлівський парк (теж бувш. Капніста), що має художню вартість, а також парк бувшого ґрафа Строганова в селі Хотині з величезними віковічними дубами. Чудова палата в цьому парку, збудована по проєкту Ґваренді, згоріла підчас революції. Музей порушив питання про ремонт хати в хуторі Лихвиному, де жив Т. Шевченко в 1859 році та орґанізацію в ній хати-читальні ім. Шевченка.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ